

PERKVALIFIKAVIMO PRIEMONĖS PASIŪLYMAS

GABRIELĖ KRUPOVIČ
PAULIUS ŽEIMYS
2017 m. rugpjūčio mėn.

Kurk Lietuvai Investuok
Lietuvoje

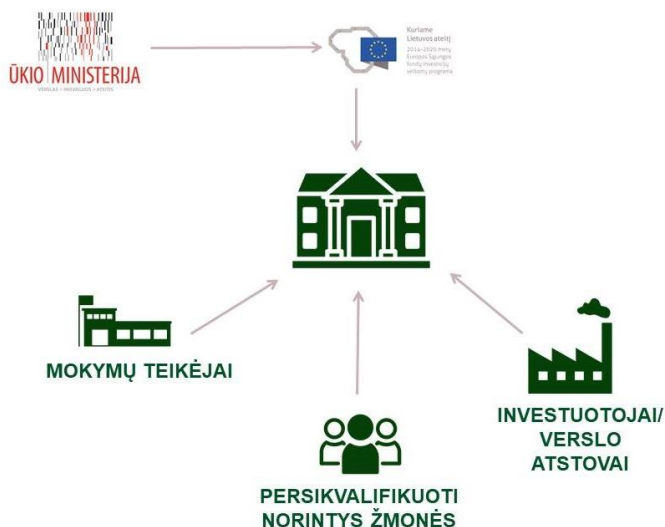

Visos valstybės pasaulyje varžosi dėl žmogiškųjų išteklių, atitinkančių vietos darbo rinkos poreikius ir ieško būdų, spendžiant kompetencijų pasiūlos ir paklausos darbo rinkoje atotrūkį. Lietuvai šiuo metu nėra lanksčių, trumpalaikių ir į strategines ūkio plėtros sritis orientuotų perkvalifikavimo priemonių, kurios atlieptų verslo poreikius ir suteiktų galimybę asmenims, norintiems įgyti darbo rinkoje itin reikalingų kompetencijų, tai daryti lengvatinėmis sąlygomis.

Lietuvoje jau yra ESF finansuojamų priemonių, skirtų įmonių darbuotojų perkvalifikavimui arba kompetencijų tobulinimui (žr. lentelę): „Kompetencijos LT“, skirtos įmonių klasteriams, verslo asociacijoms bei prekybos, pramonės ir amatų rūmams, skatinančios ugdyti įmonių darbuotojų sektorines kompetencijas, tiek pradedančiųjų, tiek aukštesnio lygio darbuotojams. Taip pat, priemonė „Kompetencijų vaučeris“ juridiniams asmenims suteikia galimybę pasinaudoti iki 4500 eurų parama „Versli Lietuva“ patvirtintų mokymų teikėjų sąrašo mokymams per 12 mėnesių. Priemonė „Pameistrystė ir kvalifikacijos tobulinimas darbo vietoje“ taip pat suteikia paramos galimybę juridiniams asmenims, darbuotojų arba pameistrių mokymui. Vidiniams darbuotojų mokymams reikalingoms kompetencijoms įgyti taip pat gali naudotis Lietuvoje įsikūrę užsienio investuotojai: tam jiems sukurtos priemonės „Mokymai užsienio investuotojų darbuotojams“ ir „Žmogiškieji ištekliai InvestLT+“.

Pateikiamas naujos perkvalifikavimo priemonės pasiūlymas yra skirtas tikslines kompetencijas turinčių asmenų darbo rinkoje skaičiaus didinimui. Jis yra orientuotas į besiplečiančių ūkio šakų papildymą kompetentingais žmogiškaisiais ištekliais. Priemonė būtų skirta tiesiogiai žmonėms, norintiems įgyti darbo rinkoje reikalingų kompetencijų, atskiroms savivaldybėms koordinuojant kompleksinių paslaugų teikimą. Valstybė finansuodama iki 100 proc. tikslinių kompetencijų mokymo kaštų užsitikrintų didesnę pridėtinę vertę.

SIŪLOMOS SISTEMOS STRUKTŪRA

1. TIKSLINIŲ ŪKIO SRIČIŲ NUSTATYMAS

Ūkio ministerija ministro įsakymu, konsultuojantis su partneriais („Investuok Lietuvoje“, „Versli Lietuva“, savivaldybėmis, verslo asociacijomis ir kt.) nustato tikslines ūkio sritis, kuriose yra prognozuojamas darbuotojų poreikio augimas. Tokio įsakymo pvz.: Profesijų, kurių darbuotojų trūksta Lietuvoje, sąrašas.

2. PARAIŠKOS PRIEMONEI TEIKĖJAS IR ĮGYVENDINTOJAS

Savivaldybės padalinys ar įgaliota verslo plėtros agentūra konsultuodamasi su ŪM nustatytų sričių įmonėmis jų teritorijoje ir nusprendusiais kurtis užsienio investuotojais, nustato tikslų žmogiškųjų išteklių ir jiems reikalingų kompetencijų poreikį. Taip pat koordinuoja priemonei reikalingas kompleksines paslaugas, bendradarbiaudama su vietos mokymų tiekėjais. Užsakovas ir kontrolė – Ūkio ministerija.

3. TEIKIAMOS PASLAUGOS SAVIVALDYBĖSE:

- 1) **Vykdomas ESF arba ŪM finansinių priemonių administravimas**, skiriamas finansavimas konkrečių žmonių kompetencijų tobulinimui, pervedamas mokymų teikėjams.
- 2) **Užregistruojami tinkami mokymų teikėjų kursai** (tęstinis neformalusis mokymas), skirti **tikslinių** kompetencijų tobulinimui. Bendraujama su mokymų teikėjais, inicijuojamas tęstinio mokymo programų tikslinėms kompetencijoms rengimas. Renkama informacija apie mokymus, kad galima būtų nukreipti tikslines kompetencijas norinčius įgyti žmones. Mokymai gali būti ir trumpalaikiai (dauguma), ir ilgalaikiai. Mokymų teikėjai gali būti ir privatūs, ir valstybiniai. Mokymų teikėjams neįvykdžius iškeltų įsipareigojimų, savivaldybei gražinama skirtas finansavimo dalis, kurios nustatyta vertė neįgyvendinta.

-
- 3) **Organizuojamas asmenų paraiškų teikimas** dalyvauti mokymuose (skirta visiems Lietuvos piliečiams, net jei koordinuoja viena savivaldybė). Į mokymus, kuriems nereikia jokie išankstinio pasirengimo, patektų pirmieji užsiregistravusieji. Mokymams, kuriems reikia išankstinio pasirengimo, dalyvius atrinktų mokymo įstaiga. Priemonės dalyviai turėtų įsipareigoti vaikščioti bent į 80 proc. visų mokymų, o pažeidus šią sąlygą – kompensuoti valstybės suteiktą paramą.
 - 4) **Žmogui skiriama mokymų programos kainos dydžio dotacija.** Priemone gali naudotis visi motyvuoti mokyti suaugusieji. Priemonė skirta tiek pradedančiųjų lygio, bendrųjų gebėjimų, tiek aukštesnio lygio tikslinėms kompetencijos (nepriklausomai nuo jų trukmės, pagal objektyviai nustatytą kompetencijų poreikį). **Kaštai:** mokymų programos kaina, administracinės, komunikacijos, žmonių mobilumo (atvažiuoti į mokymus iš kitų vietovių) išlaidos.
 - 5) **Vykdoma komunikacija apie tikslinių kompetencijų poreikį bei skatinama naudotis šia priemone:** komunikuojama viešojoje erdvėje, savivaldybėse, vietos veiklos grupėse, Užimtumo tarnybos padaliniuose, bendruomenėse, t.t. Tiek asmenys, tiek mokymų teikėjai, tiek įmonės, kurioms reikia nustatytas kompetencijas turinčių darbuotojų, aktyviai kviečiami ja naudotis.
 - 6) **Vykdomas karjeros konsultavimas:** teikiama informacija apie laisvas darbo vietas, įgytos kompetencijos pritaikymo galimybes, perduodami savivaldybėje veikiančių tikslinių ūkio sričių įmonių tiesioginiai kontaktai ir darbo pasiūlymai su atvirų darbo vietų aprašymais. Ši priemonė nebus tikslinga, jei nebus karjeros konsultavimo dalies, o reikalingas kompetencijas turintys žmonės nepanaudos įgytų kompetencijų dirbdami valstybei strateginiuose ūkio sektoriuose.

Orientacinės kainos

Elektronika	Automatinių sistemų eksploataavimo mechatronikos specialistas http://www.vtvpmc.lt/index.php/1t/suaugusiųjų-mokymas	13 sav. (520 val.)	750 Eur
Elektronika	Elektros įrengimų apvijų ir izoliacijos remonto elektromonteris http://www.vtvpmc.lt/index.php/1t/suaugusiųjų-mokymas	19 sav. (760 val.)	1 100 Eur
Elektronika	Elektroninių įrenginių reguliuotojas http://www.vtvpmc.lt/index.php/1t/suaugusiųjų-mokymas	22 sav. (880 val.)	1 200 Eur
Elektronika	Elektros įrenginių įrengimo ir eksploataavimo elektromonteris http://www.vtvpmc.lt/index.php/1t/suaugusiųjų-mokymas	15 sav. (592 val.)	800 Eur
Skandinavų kalbos	Švedų Pradedantiesiems A2 (http://nordisk.lt/kalbukursai.html)	40 akad. val . (20 paskaitų)	200-320 Eur
Skandinavų kalbos	Norvegų kalbos intensyvūs kursai (http://www.sih.lt/vasara_adults)	40 akad. Val. (3 sav.)	259 Eur
Programavimas	PHP arba HTML+CSS+JAVA (Codeacademy.lt)	160 val.	900 Eur
Programavimas	Taikomasis programavimas JAVA (http://www.itmc.lt/taikomasis-programavimas-java/)	20 akad. val.	390 Eur

Rekomenduojama atlikti pilotinį perkvalifikavimo projektą:

- **Kauno miesto savivaldybė / Neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi koordinatoriai savivaldybėse / Kaunas IN**
- **Elektronikos srities poreikiui padengti**

Mokymo įstaigos (ne tik Kauno mieste, bet ir Kauno regione):

- Kauno technikos profesinio mokymo centras
- Kauno technologijos kolegija
- Kauno technologijos universitetas
- Vytauto Didžiojo universitetas
- Kauno Naujamiesčio darbo rinkos mokymo centras
- Robotikos mokykla (moksleiviams ir suaugusiems)
- Jonavos politechnikos mokykla
- Kaišiadorių technologijų ir verslo mokykla
- Privatūs mokymų teikėjai...

Visos formaliosios mokymo programos yra užregistruotos: [KPMPC puslapyje](#)

Įstaigos-partnerės

- Kauno suaugusiųjų mokymosi centras
- Kauno rajono švietimo centras
- Informaciją talpinti Suaugusiųjų mokymosi informacinėje sistemoje (SMIS)
- Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacija

Įmonės, kurios potencialiai galėtų jausti specialistų trūkumą elektronikos srityje. Šias ir kitas įmones savivaldybė turėtų apklausti dėl dabartinio darbuotojų trūkumo:

- Kitron
- Selteka
- Littelfuse
- Elinta
- Jotron
- Sonec...

Tolimesnė rekomendacija – plėsti Lietuvos darbo biržos (nuo 2018 m. spalio – Užimtumo tarnybos) veiklą, ją orientuojant ne tik bedarbių, bet visų darbo rinkoje dalyvaujančių žmonių poreikiams atliepti, įtraukiant labai aiškia individualaus karjeros konsultavimo ir tikslinių kompetencijų įgijimo/tobulinimo sistema, papildant ją Kompetencijų centru („Skills Centre“ atitikmuo kitose pasaulio valstybėse). **„Skills Centre“ užsienio pavyzdžiai:**

- **Škotijoje** tai – atskira agentūra, sukurta 2008 m., sujungus Careers Scotland, Scottish University for Industry (learndirectscotland) and the skills arms of Scottish Enterprise and Highlands and Islands Enterprise). Vykdoma veikla:
 - 1) Bendraujama su darbdaviais, asociacijomis, išsiaiškinami jų poreikiai
 - 2) Karjeros konsultavimas, įtakos darymas besikreipiančių asmenų karjeros pasirinkimams
 - 3) Organizuojamos įmonių/sectoriaus poreikius atliepiančios mokymo programos
- **Airijoje** SkillNets – tai įmonių grupių darbuotojams bei bedarbiams organizuojami visų kvalifikacijos lygių mokymai. Žmogui tai nieko nekainuoja, mokymo kaštus iki 50% padengia valstybė, kitą dalį – įmonių grupė. Panaši priemonė į „KompetencijosLT“ (žr. šios priemonės trūkumus lentelėje).
- **Singapūre veikia SkillsFuture taryba, Švietimo ir mokslo ministerijoje.** Šiai tarybai vadovauja Ministras Pirmininkas, į ją įtraukti Vyriausybės, ministerijų, verslo ir švietimo atstovai. SkillsFuture yra nacionalinė iniciatyva, skirta padėti Singapūro piliečiams lavinti valstybės atečiai reikalingas kompetencijas. Vykdomos paslaugos:
 - 1) Karjeros konsultavimas
 - 2) Mokymo galimybių ir jų pokyčių plėtra
 - 3) Skatinamas oficialus kompetencijų ir kvalifikacijų pripažinimas
 - 4) Mokymosi visą gyvenimą skatinimas

Nors šiuo metu ŪM koordinuoja kelias priemones, skatinančias įmones investuoti į darbuotojų kvalifikacijos ir kompetencijų tobulinimą, nė viena priemonė nėra orientuota į įmonėse nedirbančius, į valstybei svarbias sritis persikvalifikuoti norinčius žmones. **Kitame puslapyje pateiktoje lentelėje apžvelgiamos šios ESF paramos lėšos tęstiniam mokymui, skirtos 2014–2020 m. laikotarpiui, koordinuojamos Ūkio ministerijos, ir iškeliami pagrindiniai jų trūkumai.**

Priemonės pavadinimas	Priemonės Nr.	Lėšos	Kas gali teikti paraišką	Kokios veiklos remiamos
Kompetencijos LT	09.4.3-ESFA-K-814	16 847 081 EUR	-Verslo asociacijos; -Prekybos, pramonės ir amatų rūmai; -Klasterio koordinatorius.	-Specialiųjų mokymų, skirtų sektoriinių kompetencijų ugdymui, įmonėms teikimas; -Darbinėje veikloje įgyjamų aukšto meistriškumo kvalifikacijų posistemės sukūrimas

Trūkumai:

- Reikia teikti paraišką būtinai su konkrečia įmonių grupe;
- Skirta tik smulkaus ir vidutinio verslo grupėms;
- Būtinai darbdavio indėlis padengiant mokymų kaštus (30-50%);
- Nesukurta asmens individualiam naudojimuisi, tikslines kompetencijas turinčių žmonių skaičiaus darbo rinkoje didinimui, sukurta tik jau įdarbintų įmonių darbuotojų kvalifikacijoms ir kompetencijoms tobulinti;
- Finansuojami tik itin dideli projektai – mažiausiai 60 000, daugiausiai 360 000 eurų vertės, tad preliminariai mažiausios vertės projekte reikėtų apmokėti 40 žmonių po 1500 eurų (maksimali suma asmeniui);
- Remiami sektoriai neatitinka TUI ir „Investuok Lietuvoje“ poreikių;
- Vyksta kvietimai teikti paraiškoms – negalima jų teikti nuolatos.

Privalumai:

- Suma asmeniui pakankama: iki 1500 eurų
- Galima finansuoti ir trumpalaikius, ir ilgalaikius kursus
- Galima rinktis mokymo programas iš rinkos: tiek iš privačių, tiek iš valstybinių mokymo teikėjų

Kompetencijų vaučeris	09.4.3-IVG-T-813	48 837 805 EUR	-Privatūs juridiniai asmenys; -Valstybės arba savivaldybės įmonės.	Finansuojami mokymai smulkaus ir vidutinio verslo įmonėms, skirti darbuotojų kvalifikacijų didinimui, taikant „Kompetencijų vaučerio“ sistemą, skirtą didinti kvalifikacijos tobulinimo bei kompetentingumo plėtros galimybių prieinamumą įmonių darbuotojams.
--	------------------	----------------	---	--

Trūkumai:

- Vienai įmonei skiriama ganėtinai maža suma – iki 4500 eurų, kuriuos ji gali išnaudoti „Versli Lietuva“ [patvirtinto mokymų teikėjų sąrašo](#) mokymams per 12 mėnesių, už fiksuotą mokymų valandinį įkainį (vienos mokymo valandos vienas mokomam asmeniui fiksuotasis įkainis yra 7,39 Eur);
- Būtinai partnerio indėlis padengiant mokymų kaštus (30-50%);
- Mokymų teikėjų sąrašas didele dalimi neatitinka TUI ir „Investuok Lietuvoje“ klientų poreikių;
- Priemone gali naudotis tik smulkaus ir vidutinio verslo įmonės.

Privalumai:

- Priemonei skirta bendra suma – labai didelė, tad priemone gali pasinaudoti daug įmonių;
- Nuolatinis paraiškų teikimas.

<u>Pameistrystė ir kvalifikacijos tobulinimas darbo vietoje</u>	09.4.3-ESFA-K-827	11 005 561 EUR	-privatieji juridiniai asmenys; -valstybės ir savivaldybės įmonės.	-įmonių darbuotojų mokymai pameistrystės forma, skirti kvalifikacijai arba jos daliai įgyti; -įmonių darbuotojų mokymai darbo vietoje, skirti kvalifikacijai tobulinti.
--	-------------------	----------------	---	--

Trūkumai:

- Skirta tik įmonių grupėms, o ne konkrečioms įmonėms. Įmonių bendradarbiavimo stoka;
- Nė viena įmonių grupė 2016 m. negavo finansavimo pameistrystės projektui – visi projektai buvo tik mokymo darbo vietoje. Taip galėjo nutikti dėl to, kad pameistrystės programa tarp VIENOS įmonės ir profesinio mokymo centro yra suderinama kiekviena kartą individualiai, todėl visai įmonių grupei vienu metu nereikia tokias pačias kompetencijas turinčių pameistrių. Ypač kai tai yra tik smulkaus ir vidutinio verslo, mažos įmonės, kompetencijų poreikis ir specifika skiriasi. Dėl to neįmanoma organizuoti įmonių grupės sektorialių mokymų.

<u>Žmogiškieji ištekliai InvestLT+</u>	09.4.3-ESFA-K-805	8 357 599 EUR	Užsienio investuotojo (įmonės) Lietuvos Respublikoje įsteigtas privatus juridinis asmuo arba užsienio investuotojas (įmonė), turintis įsteigtą filialą Lietuvos Respublikoje.	Užsienio investuotojų, investuojančių Lietuvos Respublikos teritorijoje į gamybą ir paslaugas, darbuotojų mokymas ir kvalifikacijos tobulinimas (mokymas, kuriuo suteikiama ir tobulinama kvalifikacija, specializuotos profesinės žinios ir įgūdžiai, bendrieji įgūdžiai), įskaitant mokymo darbo vietoje organizavimą.
<u>Mokymai užsienio investuotojų darbuotojams</u>	NR. 09.4.3-ESFA-T-846	10 230 778 EUR	Užsienio investuotojo (įmonės) Lietuvos Respublikoje įsteigtas privatus juridinis asmuo arba užsienio investuotojas turintis įsteigtą filialą Lietuvoje.	Užsienio investuotojų, investuojančių Lietuvos Respublikos teritorijoje į gamybą ir (ar) paslaugas, darbuotojų mokymas ir kvalifikacijos tobulinimas, įskaitant mokymo darbo vietoje organizavimą.

Trūkumai:

- Šiomis dviem priemonėmis gali naudotis tik užsienio investuotojai
- Skirtos tik įmonių darbuotojams, o ne asmenų, turinčių sektoriui reikalingas kompetencijas, skaičiaus didinimui ar perkvalifikavimui

Kurk
Lietuvai

Paulius Žeimys

paulius.zeimys@outlook.com

Gabrielė Krupovič

gabriele.krupovic@gmail.com